

DLI
19-03-2015
23-03-2015

**Nota aan de heer Alexander DE CROO, Vice-Eerste Minister en Minister van
Ontwikkelingssamenwerking, Digitale Agenda, Telecommunicatie en Post**

N5 INTERN GEBRUIK

ons kenmerk

contact

datum

D1.3/HV/30.01.03.02/2012/30897/4

02 501 4993

19-03-2015

**Onderwerp: Democratische Republiek Congo (DR Congo) – Europese Commissie-
gedelegeerde samenwerking basisallocatie (BA) 54 11 545243,
Begroting 2015, Indicatief Samenwerkingsprogramma 2010-2013 en
Intermediair Samenwerkingsprogramma 2014-2015 : "Projet
Yangambi, pôle scientifique au service de l'homme et des forêts",
Nationaal nummer N.N. 3016529**

1. Executive Summary

De 'réserve de biosphère de Yangambi' in de 'Province Orientale' in DR Congo is een bosreservaat dat in het hart van het Congobekken ligt, het op één na grootste bosbestand ter wereld. Het reservaat beschikt over een enorm potentieel voor wetenschappelijk onderzoek in het kader van het REDD+ mechanisme (Reducing Emissions from Deforestation and Forest Degradation) en kan veel informatie opleveren wat betreft de functies en diensten van de tropische ecosystemen en invloed op klimaatverandering. Het project is een samenwerking van verschillende internationale autoriteiten op het gebied van klimaatbeheer en zal uitgevoerd worden door de Europese Commissie in samenwerking met 4 internationale partners: het ERAIFT (Ecole Régionale post-universitaire d'Aménagement et de gestion Intégrés des Forêts et Territoires tropicaux, Université de Kinshasa-RD Congo), Universiteit van Gent, WWF België (World Wildlife Fund) en WWF RD Congo. Het

Advies Inspecteur van Financiën

Advies

Datum

Handtekening

Gunstig advies

17.03.2015

Koen Devoldere
Koen Devoldere
Inspecteur van Financiën

project heeft eveneens de bedoeling om aan capaciteitsopbouw van de nationale onderzoeksinstituten en hun personeel te doen. Het doel van het project is om voldoende gegevens te verzamelen betreffende de delicate balans tussen de koolstof en de biodiversiteit en dit in functie van een duurzaam bosbeheer. Aan de heer Vice-Premier en Minister van Ontwikkelingssamenwerking wordt gevraagd zijn akkoord te betuigen met de financiering van het 'Projet Yangambi, pôle scientifique au service de l'homme et des forêts' voor een totaal bedrag van 3.265.000 EUR ten laste van de BA 54 11 545243 (gedelegeerde samenwerking). Het advies van de Ambassade in Kinshasa en van de Administratie is positief.

2. Projet Yangambi, pôle scientifique au service de l'homme et des forêts

2.1. Context van de interventie

De 'réserve de biosphère de Yangambi', die grenst aan het landbouwkundig onderzoeksstation van INERA (Institut National des Etudes et Recherches Agronomiques) in de 'Province Orientale', is een bosreservaat dat in het hart van het Congobekken ligt. Dit bekken is het op één na grootste bosbestand ter wereld (na dit van het Amazonegebied). Het reservaat beschikt over een enorm potentieel voor wetenschappelijk onderzoek in het kader van het REDD+ mechanisme (Reducing Emissions from Deforestation and Forest Degradation) en kan veel informatie opleveren wat betreft de functies en diensten van de tropische ecosystemen.

Het project is gesitueerd in het kader van de UNFCCC (United Nations Framework of Climate Change) en het REDD+ proces. Het UN-REDD mechanisme werd op de klimaatconferentie van Warschau in 2013 als één van de belangrijkste mechanismen ter reductie van broeikasgasemissies aanvaard. Het is tevens een proces dat een financiële meerwaarde kan opleveren: door een duurzaam bosbeheer kan immers de koolstofvoorraad in het bosbestand in stand gehouden worden (of zelfs verhoogd) en kan "schone lucht" verkocht worden aan landen die, zoals opgelegd in de nieuwe klimaatinstructies, hun CO₂ uitstoot moeten verminderen maar dit zelf niet kunnen realiseren. De REDD+ initiatieven zijn ook van groot belang in de ongerepte tropische bossen om hun snelle degradatie als gevolg van een niet-duurzaam bosbeheer tegen te gaan.

Biodiversiteit en klimaatsverandering staan hoog op de agenda van de wetenschappelijke gemeenschappen, de politieke wereld en de civiele maatschappij. Biodiversiteit is zeer belangrijk daar het een essentiële rol speelt in de diensten die de ecosystemen kunnen leveren aan de bevolking op korte en lange termijn (voedsel, water, grondstoffen). Klimaatsveranderingen door onder andere een grote CO₂ uitstoot kunnen hierop een zeer negatieve invloed hebben. Het is dus erg belangrijk om, in functie van een goed bosbeheer, de relatie tussen de koolstofvoorraad, zijn wijzigingen en de biodiversiteit vast te leggen. Dit ook met het oog op de bescherming, de afbraak en de heropbouw van het bosbestand. Het doel van het project is om voldoende gegevens te verzamelen betreffende de delicate balans tussen de koolstof en de biodiversiteit en dit in functie van een duurzaam bosbeheer in ongerepte en dichte tropische bossen van het Congobekken.

2.2. Ontwikkelingsrelevantie

Het Congolees bekken werd gekozen voor dit project omwille van de 5 volgende redenen:

- (1) In DR Congo zijn de REDD+ projecten actief ondersteund door zowel de regering als verschillende partners en is het land één van de eerste negen UN-REDD pilootlanden (UN-REDD is een partnership tussen Food and Agriculture Organization FAO, UN Environment Programme UNEP en UN Development Programme UNDP).
- (2) Wetenschappers hebben op dit ogenblik niet genoeg gegevens over klimatologie, koolstofbalans en biodiversiteit in het Congobekken en er is geen kapitalisatie van bestaande gegevens met als gevolg een laag niveau van kennis en begrip van het ecosysteem van het bekken.
- (3) De Centraal Afrikaanse dichte regenwouden zijn onvoldoende geëxploreerd en worden beschouwd door de wetenschappers als een echte "hotspot" voor bedreigde biodiversiteit.
- (4) Er is duidelijk een toenemende trend in het verval van het bossenbestand van de niet-beveiligde gebieden in DR Congo, een trend die op dit moment niet kan gestopt worden zonder wetenschappelijke bewijzen van de negatieve invloed van deze degradatie.
- (5) De steun van de belanghebbenden (lokale bevolking, wetenschappelijke instellingen, lokale regeringen) voor toekomstige REDD+ initiatieven in de Centraal Afrikaanse wouden zal onvoorwaardelijk afhangen van de bewezen impact van de koolstofbalans op de biodiversiteit en de daaraan verbonden ecosystemen.

Het reservaat van Yangambi wordt op een gezamenlijke manier beheerd door de bevolking en de nationale en internationale wetenschappelijke gemeenschap. De bedoeling is om via een flux toren de broeikasgassen te meten (waarvan CO₂ de belangrijkste is) en, samen met een biodiversiteitsmonitoring, de dynamische werking tussen de koolstofbalans en de biodiversiteit op lange termijn in kaart te brengen. De resultaten van dit onderzoek zijn dus niet alleen van belang voor de wetenschappers maar leveren ook belangrijke informatie op voor de omgeving waarbij de voedselzekerheid van de bevolking en de bescherming van de natuurlijke rijkdommen gegarandeerd kan worden. Een win-win situatie voor beide partijen.

Het concept is ontwikkeld door een sterk consortium van verschillende internationale autoriteiten op het gebied van klimaatbeheer, en met o.a. de Belgische universiteiten van Gent, Antwerpen, Gembloux en Leuven en het Museum van Tervuren. Het project zal uitgevoerd worden door de Europese Commissie in samenwerking met 4 internationale partners: het ERAIFT (RD Congo), Universiteit van Gent, WWF België en WWF Congo. Het project heeft eveneens de bedoeling om aan capaciteitsopbouw van de nationale onderzoeksinstituten en hun personeel te doen, zodat zij beter met het concept REDD+ vertrouwd worden en, zoals voorzien in het strategisch plan van het Ministerie van Leefmilieu, dit proces kunnen sturen vanuit een nationaal onderzoeksstation met een goed opgeleid team. Naast deze versterking van de wetenschappelijke expertise zullen de Congolese onderzoekers ook de kans krijgen om zich te verbinden met regionale en internationale netwerken.

2.3. Doelstellingen, uitvoeringsmodaliteiten, te verwachten resultaten en budget van de interventie.

In het technisch en financieel dossier dat door de delegatie van de Europese Commissie werd opgesteld (zie 'Annexe I' bijlage 1), wordt de algemene doelstelling van de interventie als volgt omschreven: "La réserve forestière de Yangambi est gérée de manière participative au bénéfice des populations riveraines et d'une communauté scientifique nationale et internationale. Ainsi préservée, elle devient un pôle scientifique de référence en matière de données de stockage de carbone, favorisant et développant la recherche en matière de biodiversité et de changement climatique tout en garantissant la souveraineté alimentaire de ses populations et la préservation des ressources naturelles".

Het project zal uitgevoerd worden door de Europese Commissie in directe samenwerking met vier partners: (i) de Universiteit van Gent, (ii) ERAIFT beheerd door UN Educational, Scientific and Cultural Organization UNESCO en gefinancierd door de Europese Unie sinds 2005 en België voor de periode 2001-2009, (iii) WWF-België en (iv) WWF-DR Congo.

De te verwachten resultaten van de voorgestelde interventie zijn:

- (i) La réserve de Biosphère de Yangambi préserve son intégrité, voit diminuer les effets de la pression anthropique sur ses ressources naturelles grâce à l'action conjointe et la participation des différents acteurs concernés, tout en contribuant à l'amélioration de la souveraineté alimentaire des communautés riveraines ;
- (ii) La Réserve de biosphère de Yangambi devient un pool scientifique de haut niveau, via la mise en place d'une coordination scientifique inter institutions belges, congolaises et internationales, la capitalisation et valorisation des connaissances et l'appui en formation de chercheurs congolais, inscrits au sein d'un réseau international d'universités et d'institutions scientifiques ;
- (iii) Deux tours à flux de mesure d'échange des gaz à effet de serre (p. ex. CO₂) sont installées et opérationnelles au sein de la réserve de biosphère de Yangambi et leurs données bénéficient à la communauté nationale et internationale.

Het globale budget van de interventie (zie bijlage 2 - 'Annexe II', details per categorie en per jaar) bedraagt 3.265.000 EUR ten laste van de begroting ontwikkelingssamenwerking waarvan 250.000 EUR beheerskosten en administratieve kosten die door de Europese Commissie worden aangerekend in het kader van de gedelegeerde samenwerking.

De duur van het project bedraagt 48 maanden. De Belgische bijdrage zal in vier schijven worden toegekend aan de Europese Commissie: een eerste schijf van 1.200.000 EUR na ondertekening van de "convention de transfert" in 2015, een tweede schijf van 800.000 EUR geprogrammeerd in 2016 na ontvangst van een activiteitenverslag en een financieel verslag, een idem voor een derde schijf van 700.000 EUR in 2017 en 565.000 EUR in 2018.

Het budget van de interventie is als volgt samengesteld:

- Personeelskosten (chef de projet):	875.000 EUR
- Reiskosten	107.000 EUR
- Materiaal	86.000 EUR
- Leveringen (2 'flux towers' – pilonen)	795.000 EUR
- Contractuelen	110.000 EUR
- Diversen (workshops, training, onderzoek)	1.042.000 EUR
- Beheerskosten Europese Commissie	250.000 EUR

2.4. Risico-analyse

Deze interventie kan worden beïnvloed door politieke, technische en ecologische risico's die zorgvuldig werden geanalyseerd. Op het politieke vlak en inzake de veiligheid, is er voor het gebied rond Yangambi geen groot risico, omdat de regio van Kisangani van een zekere stabiliteit geniet. De veiligheid van het Oosten van DR Congo is wel de voornaamste hypothese, en een verslechtering van de veiligheidssituatie kan de realisatie beïnvloeden door de bevoorrading en mobiliteit van het personeel te bemoeilijken en de kosten van materiaal en levering aanzienlijk te laten stijgen.

Sociaal gezien zijn er directe betrokkenen op twee niveaus: (i) de lokale bevolking die in de gebied zelf woont en in een straal van 20 km hierrond, en (ii) de onderzoekers van het onderzoekscentrum in Yangambi en de 'eco-gardes' van de reserve. De lokale bevolking wordt betrokken bij het beheer van de reserve om de duurzaamheid te garanderen, terwijl de onderzoekers van Yangambi, de DR Congo, het Congo bekken en de bosbekken van de Amazone en Indonesië de essentiële actoren zijn om dit project te doen slagen.

3. Advies

Deze interventie wordt aangerekend ten laste op enerzijds het saldo van het indicatief samenwerkingsprogramma 2010-2013 voor EUR 2.142.067 eur en anderzijds op de reserve van het intermediaire samenwerkingsprogramma 2014-2014 voor EUR 1.122.933 om tot een totaal budget van EUR 3.265.000 te komen (zie akkoord van de Congolese partner als [bijlage 3](#)). Het advies van de Ambassade in Kinshasa (zie [bijlage 4](#)) en van de Administratie is gunstig.

Het project past in de Belgische politiek op verschillende vlakken. Ten eerste past het project in de strategienota "Leefmilieu in de Belgische samenwerking (cfr. Hoofdstuk 4.3.2.2., koolstofarme ontwikkeling). Verder kadert het in onze universitaire samenwerking ERAIFT (*Ecole Régionale post-universitaire d'aménagement et de gestion intégrés des forêts et territoires tropicaux*) met de universiteit van Gent. Het sluit ook aan op het Congolees beleid voor duurzame ontwikkeling (Document de Strategie de Croissance et de Réduction de Pauvreté 2 - DSCR2 2011-2015) die ook door de Belgische ontwikkelingssamenwerking wordt gesteund. Daarnaast is de samenwerking van de Europese Unie met DR Congo afgestemd op het ondersteunen van het milieubeleid, en hun expertise in de uitvoering van dit soort programma's is reeds herhaaldelijk bewezen. Het Belgisch Parlement stemde op 13 december 2012 ook een resolutie goed die werd voorgesteld door de Commissie van Buitenlandse Zaken waardoor de politieke wil om de natuurparken te beschermen en initiatieven te ondersteunen om alternatieve ontwikkelingsprojecten aan te moedigen werd bevestigd.

4. Voorstel van Beslissing

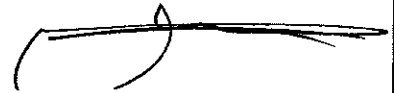
Aan de heer Minister van Ontwikkelingssamenwerking wordt gevraagd zijn akkoord te geven voor de financiering van het 'Projet Yangambi, pôle scientifique au service de l'homme et des forêts' voor een totaal bedrag van 3.265.000 EUR ten laste van de BA 54 11 545243 (gedelegeerde samenwerking) van de begroting 2015. De heer Minister wordt verzocht de "convention de transfert" met de Europese Commissie (in bijlage 5) te willen ondertekenen en het ontwerp van koninklijk besluit te willen ondertekenen (zie bijlage 6).

Handtekening

Frank De Wispelaere
Directeur-Generaal
Ontwikkelingssamenwerking
en Humanitaire Hulp a.i.

Handtekening

VOOR AKKOORD

Alexander De Croo
Vice-eersteminister,
Minister van Ontwikkelingssamenwerking,
Digitale Agenda,
Telecommunicatie en Post

- Bijlage 1: Technisch en financieel dossier, 'Annexe I - convention de transfert'
- Bijlage 2: Budget (per type, per jaar)
- Bijlage 3: Advies van de attachés – TELOP 2014/1129 van 14/7/2014
- Bijlage 4: verbale nota MINCIR
- Bijlage 5: Convention de transfert
- Bijlage 6: ontwerp van KB